

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

22/2020

Porovnanie výhod pre rodiny s deťmi v Maďarsku a Izraeli

Vypracovali: PhDr. Krisztina Csillag a Mgr. Peter Plenta, PhD.,
Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová, riaditeľka Odboru Parlamentný
inštitút

Bratislava

15. decembra 2020

Anotácia:

Analýza porovnáva pro-rodinné politiky a výhody pre rodiny s deťmi. Jadro analýzy sa venuje finančným výhodám, nepeňažným výhodám, daňovým benefitom a ďalším opatreniam. Obe skúmané krajiny sú v rozdielnej demografickej situácii, keďže počet obyvateľov Maďarska klesá, zatiaľ čo Izrael patrí medzi vyspelé štáty s najvyšším prírastkom obyvateľstva.

Kľúčové slová:

rodinná politika, finančné výhody, nepeňažné výhody, daňové výhody, Maďarsko, Izrael

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1. Aktuálne trendy demografického vývoja populácie Maďarska.....	5
1.2. Aktuálne trendy demografického vývoja populácie Izraela.....	7
2. Rodinná politika a jej inštitucionálne zabezpečenie.....	9
3. Peňažné výhody	13
4. Nepeňažné výhody	23
5. Daňové výhody.....	24
6. Iná štátna pomoc.....	25
7. Záver	29
8. Použité zdroje.....	31

1. Úvod

Predložená analýza porovnáva štátne opatrenia a benefity pre rodiny s deťmi v Maďarsku a Izraeli. Hoci viaceré opatrenia v krajinách sú podobné, medzi krajinami existujú aj rozdiely. Jednou z hlavných odlišností je východisková pozícia krajín. Zatiaľ čo Maďarsko čelí relatívne nízkej pôrodnosti (hoci sa v posledných rokoch zvyšuje) a úbytku obyvateľov, Izrael má jednu z najvyšších pôrodností a vysoký nárast počtu obyvateľov. Napriek tomu, maďarské opatrenia sú relatívne štedrejšie berúc do úvahy výkon ekonomiky a priemernú mesačnú mzdu necelých 1100 EUR. Naopak, Izrael patrí k ekonomicky najvyspelejším krajinám a priemerná mesačná mzda dosahuje necelých 2800 EUR. Maďarsko má komplexnejšie pokrytú podporu rodín vrátane dotácií na bývanie či dopravu. Izrael je naopak zaujímavý z pohľadu podpory matiek počas tehotenstva a pobytu v nemocnici, či štátnym príspevkom na sporenie pre deti.

Porovnávací analýza na začiatku stručne diskutuje aktuálne trendy vývoja populácie v oboch krajinách. Následne sa venuje rodinnej politike a jej inštitucionálnemu zabezpečeniu. Hlavná časť zameraná na štátnu podporu rodín s deťmi je rozdelená na štyri časti: peňažné benefity, nepeňažné benefity, daňové výhody a inú štátnu pomoc. Jednotlivé opatrenia sú podrobnejšie rozpisované v častiach tri až šesť, pre lepší prehľad sú zhrnuté v tabuľke číslo 1:

Tabuľka č. 1: Prehľad benefitov pre rodiny v Maďarsku a Izraeli.

1. Peňažné benefity	<i>Spoločné pre Maďarsko aj Izrael</i> - Rodinné prídavky - Príspevok pri narodení dieťaťa - Materský príspevok - Ošetrovné - Príspevok pre dieťa z nízkopriíjmovej rodiny <i>Maďarsko</i> - Peňažný príspevok na opatrovanie - Rodičovský príspevok - Príspevok na starostlivosť o dieťa - Príspevok na starostlivosť o dieťa pre študujúce matky - Príspevok na starostlivosť o staršie dieťa - Príspevok na starostlivosť o dieťa pre starých rodičov - Príspevok pri narodení dieťaťa žijúceho mimo územia Maďarska <i>Izrael</i> - Príspevok na jasle, škôlku a školskú družinu - Sporiaci účet pre dieťa - Príspevok na školské potreby
---------------------	---

	- Dávka na odpočinok na lôžku pri rizikovom tehotenstve - Príspevok po narodení troch a viac detí naraz - Príspevok pre matku so zdravotným postihnutím - Pokrytie výdavkov matky spojených s hospitalizáciou - Príspevok v prípade úmrtia matky počas alebo po pôrode
2. Nepenažné benefity	<i>Spoločné pre Maďarsko aj Izrael</i> - Otcovská dovolenka, resp. otcovské voľno <i>Maďarsko</i> - Platená dovolenka pre rodičov s deťmi - Pracovné voľno s náhradou mzdy na účel dojčenia
3. Daňové výhody	<i>Spoločné pre Maďarsko aj Izrael</i> - Daňový bonus na dieťa <i>Maďarsko</i> - Oslobodenie od dane z príjmov fyzických osôb - Zľava z odvodov pre zamestnávateľa - Daňový bonus pre mladomanželov
4. Iná štátna pomoc	<i>Maďarsko</i> - Štátna finančná pomoc na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti - Štátna finančná pomoc na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti v menších obciach - Mladomanželská pôžička - Štátna podpora pri kúpe auta pre rodiny s viacerými deťmi - Štátna podpora pri liečbe neplodnosti a umelom oplodnení <i>Izrael</i> - Štátna podpora bývania - Zamestnanecký grant (negatívna daň z príjmu) - Liečba neplodnosti a umelé oplodnenie

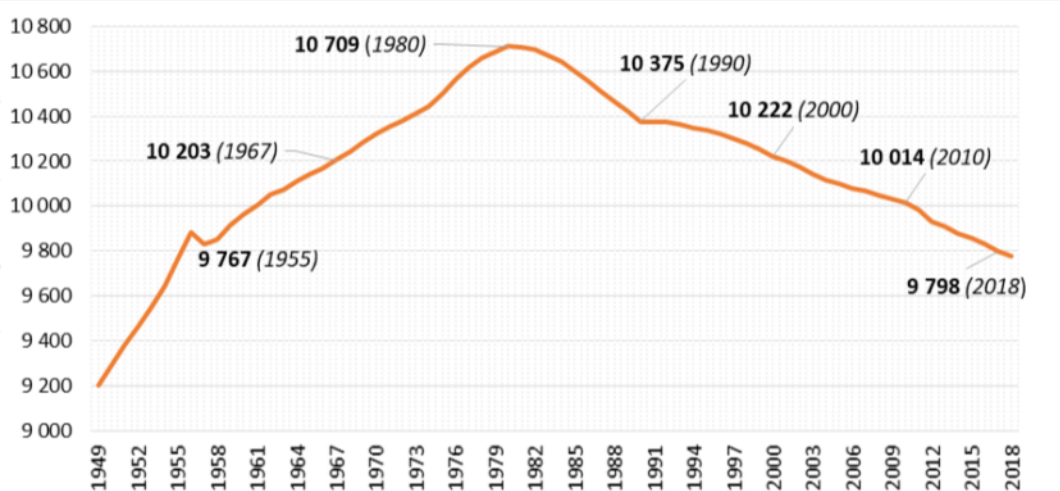
1.1. Aktuálne trendy demografického vývoja populácie Maďarska

Populácia Maďarska v posledných desaťročiach neustále klesá. Postupný pokles obyvateľstva je evidentný od roku 1981 (pozri graf č. 1). Hoci sa v posledných rokoch zvyšuje v Maďarsku pôrodnosť¹, podľa výskumov Centrálného štatistického úradu Maďarska z decembra 2016 ubúda populácia každoročne v priemere o 40 000 osôb. Od roku 2010 sa každý rok narodilo na území Maďarska v priemere 90 000 detí, kým priemerná úmrtnosť

¹ KSH. *Népmozgalom 2004-2019*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_3.html.

dosahuje každoročne v priemere 130 000 osôb. Úhrnná plodnosť² v Maďarsku dosiahla v roku 2019 hodnotu 1,49 % a za posledných 20 rokov sa pohybovala v rozmedzí 1,2 až 1,5 %. Napriek nárastu miery úhrnnej plodnosti populácia Maďarska aj naďalej klesá.³

Graf č. 1: Populačné zmeny v Maďarsku od roku 1949 do 2018.

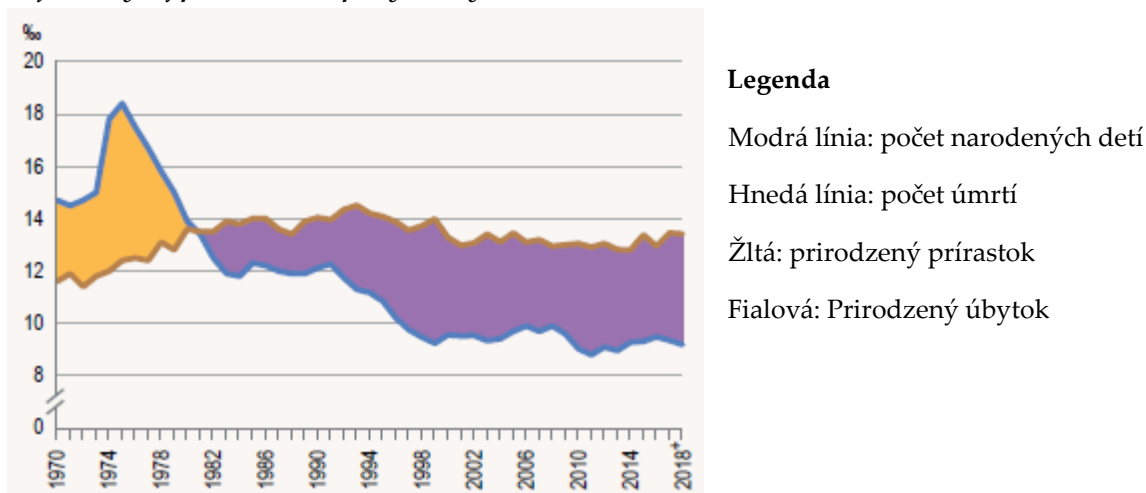

*hodnoty x 1000

Zdroj: A CSALÁDTÁMOGATÁSOK RENDSZERE MAGYARORSZÁGON. [online]. Állami számvevőszék elemzése. [cit. 2020-10-02]. Dostupné na:

https://asz.hu/storage/files/files/elemezések/2019/20190618_csaladtamogatások_rendszere.pdf.

Graf č. 2: Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva Maďarska od roku 1970 do 2018.

Zdroj: A TERMÉKENYSÉGI FOLYAMATOK HAZAI JELLEMZŐI, 1970–2015. [online]. In *Központi statisztikai hivatal*. [cit. 2020-10-02]. Dostupné online:

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/termekenysseg15.pdf>.

² Úhrnná plodnosť (angl. Total Fertility Rate) predstavuje priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia (15 - 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

A SZÜLETÉSEK ÉS A TERMÉKENYSÉG IRÁNYZATAI ÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/szuletesek_termekenysseg/index.html#jelentsenmdosultag_yermekvllalsletkorszerintiprofilja.

Počet žien vo vekovej skupine medzi 20. a 30. rokom za posledných 15 rokov klesol o 100 000. Od roku 2000 klesol počet žien v reprodukčnom veku o 9 %. V dôsledku zmien vekového zloženia obyvateľstva sa počet detí vo veku od 0-14 znížil v porovnaní s rokom 1981 o 40 %, kým počet osôb vo veku od 15-39 klesol o 17 %. Veľkosť populácie v strednom veku nezaznamenala významnejšie zmeny, avšak počet starších ľudí od roku 1981 narástol o 30 %.⁴

Od roku 1990 nastal pokles počtu uzavretých manželstiev a v praxi manželstvo nie je podmienkou pre počatie dieťaťa. Napriek tomu, že väčšina detí sa ešte stále narodí rodičom v manželskom zväzku, kým v roku 1990 sa narodilo mimo zväzku 13,1 % všetkých narodených detí, v roku 2018 to bolo až 44,3 % detí. Rozhodnutie založiť si rodinu a celková stabilita a fungovanie rodiny vo veľkej miere závisí aj od individuálnych hodnôt jednotlivcov a nadobúdania vzdelania. Priemerný vek prvorodičiek v roku 2018 bol 28,8 rokov, čo je posun o 5 rokov od začiatku 90. rokov 20. storočia.⁵

1.2. Aktuálne trendy demografického vývoja populácie Izraela

V 50. rokoch minulého storočia mal Izrael iba okolo dvoch miliónov obyvateľov, no v septembri 2020 podľa citovaného zdroja dosiahol takmer 9,25 milióna obyvateľov⁶ a je jednou z najrýchlejšie rastúcich vyspelých krajín. Takýto rapidný nárast populácie je spôsobený nielen pôrodnosťou, ale aj vysokou mierou imigrácie. Obyvatelia Izraela sú spomedzi vyspelých krajín aj výrazne mladší, medián veku v Izraeli predstavuje 30,5 rokov (v rámci Európskej únie je to viac ako 43 rokov). Deti vo veku do 18 rokov tvoria až jednu tretinu populácie Izraela.

⁴ A SZÜLETÉSEK ÉS A TERMÉKENYSÉG IRÁNYZATAI ÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

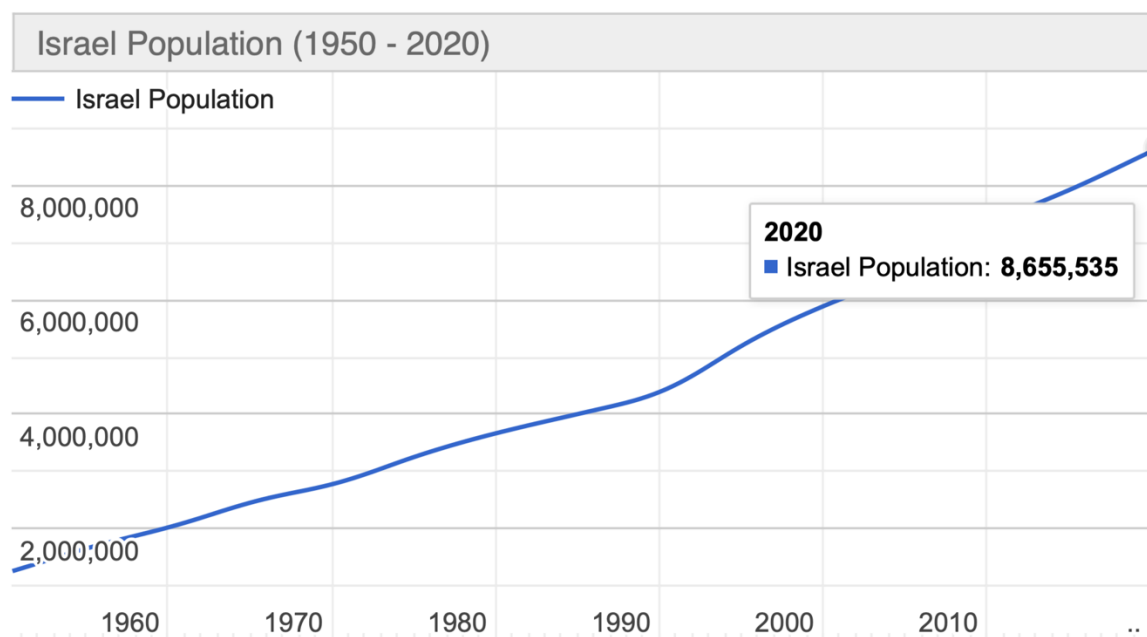
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/szuletesek_termekenysseg/index.html#jelentsenmdosultag_yermekvllalsletkorszerintiprofilja

⁵ A SZÜLETÉSEK ÉS A TERMÉKENYSÉG IRÁNYZATAI ÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/szuletesek_termekenysseg/index.html#jelentsenmdosultag_yermekvllalsletkorszerintiprofilja

⁶ Populácia však zahŕňa aj približne 2 milióny Arabov, predovšetkým Palestínčanov. The Times of Israel (2020). *Israel's population up to 9.25 million, though growth rate, immigration down*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.timesofisrael.com/israels-population-up-to-9-25-million-but-growth-rate-immigration-down/>.

Graf č. 3: Populačné zmeny v Izraeli od roku 1950 do 2020 podľa dát OSN.

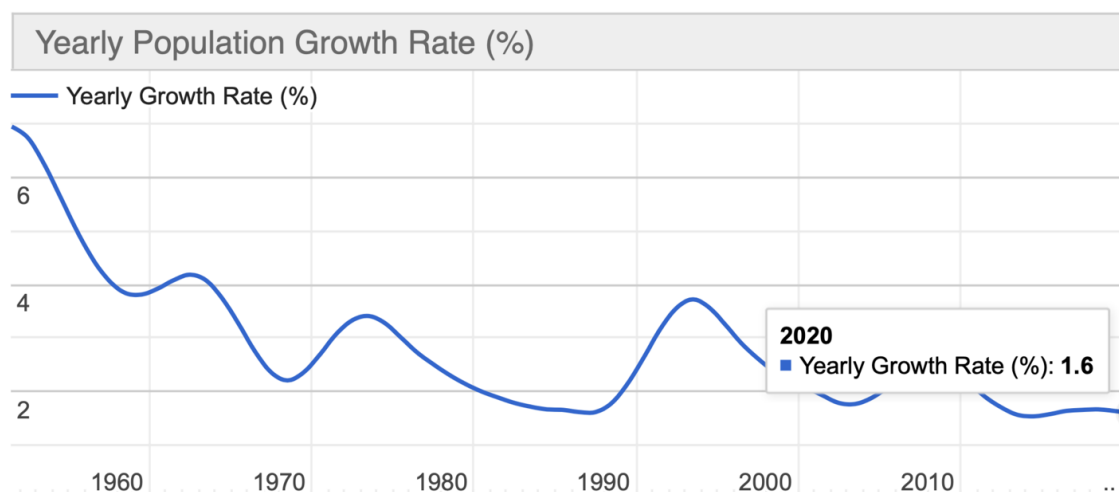

Zdroj: Israel Population (2020). [online]. [cit. 2020-12-09]. Dostupné online:

<https://www.worldometers.info/world-population/israel-population/>.

Čo sa týka pôrodnosti, Izrael je na vrchole krajín OECD. Európska miera pôrodnosti je 1,7 dieťaťa na ženu. V Izraeli je miera pôrodnosti 3,1 dieťaťa na ženu. Vysoká miera pôrodnosti v Izraeli je podporovaná aj kultúrou, históriou a tradíciami a sociálnou politikou, ktorá vytvára priaznivé podmienky pre viacpočetné rodiny. Aj napriek tomu, že ročná miera rastu populácie v Izraeli od roku 2010 klesá, je na vyspelú a rozlohovo malú krajinu stále vysoká. Aktuálne je miera rastu populácie 1,6 % (pozri graf č. 2), no predpokladá sa, že do roku 2050 klesne pod 1 %. Aj napriek klesajúcej miere rastu populácie iba v roku 2019 pribudlo v Izraeli 136 000 obyvateľov.

Graf č. 4: Ročná miera rastu populácie v Izraeli od roku 1950 do 2020.

Zdroj: Israel Population (2020). [online] [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.worldometers.info/world-population/israel-population/>.

Priaznivé podmienky pre rast populácie sú v Izraeli odrazené aj na neustále rastúcej priemernej dĺžke života. V tomto prípade je to 83,5 rokov, pričom ženy sa v prieme dožívajú 84,9 rokov a muži 82 rokov.⁷ Ďalší demograficky priaznivý aspekt pre Izrael je aj pomerne nízka miera dojčenskej úmrtnosti – v Izraeli je to v priemere 2,3 úmrtí na 1000 pôrodov. Čo sa týka pôrodov, v Izraeli sa v roku 2018 narodilo v priemere 20,8 detí na 1000 obyvateľov. Efektivita pronatálnej politiky je v Izraeli odrazená aj pri počte detí pre rodičky v zrelšom veku, nakoľko majú v priemere rovnaký počet detí ako mladé rodičky.⁸

2. Rodinná politika a jej inštitucionálne zabezpečenie

Maďarsko

S ohľadom na demografické výzvy začala vláda Viktora Orbána od roku 2010 komplexnejšie pristupovať k systému podpory rodín. Základom rodinnej politiky posledných maďarských vlád je téza, že najlepším prostredím pre vývoj dieťaťa je vlastná rodina. Preambula zákona o ochrane rodiny uvádza: „Rodina je najdôležitejší zdroj ľudského kapitálu. Rodina ako základná jednotka spoločnosti je zárukou prežitia národa a prirodzeným priestorom osobného rozvoja každého jednotlivca.“⁹

⁷ WORLDOMETERS INFO. Israel Population (2020). [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.worldometers.info/world-population/israel-population/>.

⁸ TAUB CENTER FOR SOCIAL POLICY STUDIES IN ISRAEL. Why are there so many children in Israel? (2019). [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://taubcenter.org.il/why-are-there-so-many-children-in-israel/>.

⁹ ZÁKON Č. CCXI Z ROKU 2011 O OCHRANE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143096.245265.

Vo všeobecnosti možno základné strategické ciele vládnych politík na zmiernenie nepriaznivých demografických ukazovateľov definovať v nasledovných bodoch:

- podpora rozhodnutia založiť si rodinu,
- zlepšenie vnútornej stability rodín,
- odstránenie príjmovej nerovnosti medzi rodinami,
- zlepšenie sociálnej stability rodín,
- podpora rodín pri založení domácnosti.

Právny rámec pre rodinnú politiku predstavujú nasledovné zákony:

- Ústava – definuje rodinu ako základnú hodnotu a základ prežitia národa, definuje manželstvo ako zväzok medzi mužom a ženou, pričom rodinné vzťahy majú byť založené v rámci manželského zväzku a vzťahu medzi rodičmi a deťmi;
- zákon č. CCXI z roku 2011 o ochrane rodiny – definuje základné princípy manželstva a vzťahov v rámci rodiny; význam uvedeného zákona vyzdvihuje aj skutočnosť, že na jeho zmenu je potrebný súhlas 2/3 väčšiny prítomných poslancov;
- zákon č. V z roku 2013 Občiansky zákonník – rodinné právo § 4:5 - § 4:244 – základným princípom zákona je ochrana záujmu dieťaťa a jeho právo byť vychovávané v rodine;
- zákon č. LXXXIV z roku 1998 o podpore rodiny – zákon vytvára základný rámec nástrojov rodinnej politiky, ktoré sledujú zlepšovanie životných podmienok rodín s cieľom postupného zvyšovania populácie Maďarska v rámci populačnej politiky.

K významným nástrojom rodinnej politiky v Maďarsku možno taktiež zaradiť národné programy. Vláda Viktora Orbána po víťazstve v parlamentných voľbách v apríli 2010 predstavil tzv. *Program národnej spolupráce*, ktorý okrem iného zdôrazňuje „sociálnu bezpečnosť“ ako základ rozvoja ľudského kapitálu. Cieľom programu je položiť základy nového systému sociálnej bezpečnosti a s ním súvisiacej rodinnej politiky.

Národný reformný program z roku 2014 rozšíril pro-rodinnú orientáciu politiky. Vláda rozšírila nástroje v rámci príspevkov na starostlivosť o dieťa o príspevok pre matky študujúce na vysokých školách a predstavila Program na ochranu pracovných miest.¹⁰ V roku 2015 sa rozšíril okruh osôb oprávnených na uplatnenie daňového bonusu na dieťa a po prvýkrát bola predstavená *štátna finančná pomoc na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti*. Od roku 2016 sa tento príspevok pre manželské páry s tromi deťmi zvýšil na hodnotu 10 mil. HUF (28 150 EUR)¹¹ pri kúpe novej nehnuteľnosti. Daň z novej nehnuteľnosti klesla z pôvodných 27 % na 5 %.

¹⁰ MAGYARORSZÁG 2014. ÉVI NEMZETI REFORM PROGRAMJA. [online]. apríl 2014. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/nrp2014_hungary_hu_0.pdf.

¹¹ Všetky sumy, uvedené v texte, sú prepočítané na základe kurzu Národnej banky Slovenska zo dňa 9.12.2020.

V roku 2018 začala vláda implementovať svoj nový *Akčný plán podpory založenia rodiny*. K základným prvkom akčného plánu patrí:

- ďalšie navýšenie daňového bonusu na dieťa,
- príspevok na starostlivosť o dieťa pre študujúce matky bol rozšírený aj na deti do dvoch rokov,
- zníženie byrokratickej záťaže pri žiadaní štátnej finančnej pomoci na založenie domácnosti,
- predstavenie nástrojov rodinnej politiky pre rodiny žijúce mimo územia Maďarska,
- predstavenie programu rozšírenia služieb jasli,
- pridelenie finančných zdrojov na rozšírenie služieb umelého oplodnenia,
- rozšírenie okruhu oprávnených osôb na bezplatné stravovanie v školských zariadeniach.

Od 1. júla 2019 začal platiť **Akčný plán na ochranu rodiny**, ktorý zaviedol nasledovné prvky:

- predstavenie mladomanželskej pôžičky,
- rozšírenie štátnej finančnej pomoci na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti,
- predstavenie štátnej pomoci pri splácaní hypotekárneho úveru pre rodiny s deťmi,
- oslobodenie od platenia dane z príjmov pre matky, ktoré vychovali aspoň 4 deti,
- predstavenie príspevku na starostlivosť o dieťa pre starých rodičov.¹²

Štát a jeho orgány zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri formovaní rodinnej politiky a podieľajú sa na jej tvorbe a uplatňovaní. V systéme orgánov zodpovedných za tvorbu a koordináciu rodinnej politiky je na prvom mieste Národné zhromaždenie a vláda Maďarska. Čo sa týka koordinácie tvorby rodinnej politiky a jej inštitucionálneho zabezpečenia, na úrovni exekutívy v roku 2010 došlo k zásadným zmenám. Ministerstvo zdravotníctva, Ministerstvo sociálnych vecí a práce a Oddelenie pre šport Ministerstva miestnej samosprávy sa zlúčilo vznikom Ministerstva ľudských zdrojov, pričom rodinná politika spadá pod štátneho tajomníka pre rodinu a mládež. Túto funkciu zastávala od roku 2014 Katalin Novák. Minister ľudských zdrojov zároveň priamo riadi Generálne riaditeľstvo pre sociálnu ochranu detí a mládeže, ktoré je zodpovedné za koordináciu špecializovaných služieb sociálnej ochrany detí a mládeže.¹³ Dňa 21. septembra 2020 prevzala Katalin Novák na základe poverenia predsedu vlády Viktora Orbána funkciu tzv. „ministra bez portfólia“ pre oblasť rodinnej politiky.¹⁴

Čo sa týka alokovaných finančných zdrojov pre oblasť rodinnej politiky, v júli 2020 predložil Národnému zhromaždeniu minister financií Maďarska, Mihály Varga, návrh štátneho rozpočtu na rok 2021, z ktorého je na financovanie nástrojov rodinnej politiky vyčlenených takmer 2295 mld. HUF (takmer 7 mld. EUR), čo predstavuje nárast rozpočtu na

¹² CSALÁDVÉDELMI AKCIÓTERV. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://csalad.hu/csaladvedelmiakcioterv/hirek>.

¹³ CSALÁD- ÉS IFJÚSÁGÜGYÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG. [online]. [cit. 2020-12-11].

Dostupné na: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>.

¹⁴ Z franc. „ministre sans portefeuille“, tzn. minister, ktorý neriadi žiadne ministerstvo, ale je vládou poverovaný určitými vymedzenými úlohami.

túto kapitolu vo výške 67 mld. HUF (približne 679 mil. EUR) v porovnaní s predchádzajúcim rokom.¹⁵

*Izrael*¹⁶

Nová sociálna politika Izraela zameraná najmä na podporu rodičov s malými deťmi a pracujúce matky bola odpoveďou vlády na sociálne protesty v roku 2011. Hlavným cieľom bolo znížiť výdavky spojené so školskou dochádzkou (najmä škôlky, školské krúžky a družiny) a priniesť daňové výhody pre rodičov.¹⁷ Okrem vládnych politík však zohrávajú výraznú úlohu aj kolektívne dohody v najmä súkromnom sektore, vďaka ktorým môžu zamestnanci s deťmi získať ďalšie výhody.

Izrael nemá tak centralizované politiky a akčné plány ako je tomu v Maďarsku. Právomoci sú rozdelené medzi viacero štátnych inštitúcií, ktoré sú zodpovedné za uplatňovanie rozličných politík a nástrojov. To je aj dôsledkom meniacich sa vládnych koalícií s rozličnými stranami pri moci, na rozdiel od Maďarska. Hlavnými inštitúciami sú Národná poisťovňa zodpovedná za sociálne benefity pre rodiny/matky s deťmi a daňové úrady, zodpovedné za daňové výhody. Okrem toho podstatnú úlohu zohrávajú aj Ministerstvo školstva a Ministerstvo práce a sociálnych vecí.

¹⁵ ELFOGADTA A 2021-ES KÖLTSEGVETÉSÉ AZ ORSZÁGGYŰLÉS [online]. [cit. 2020-12-11].

Dostupné na: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/elfogadta-2021-es-koltsegveteset-az-orszaggyules>.

¹⁶ Pokiaľ nie je uvedené inak, údaje týkajúce sa Izraela sú na základe: Informácia poskytnutá e-mailom z Research and Information Centre of the Knesset, z 19. októbra 2020.

¹⁷ BRENDER A., STRAWCZYNSKI, M. Government Support for Young Families in Israel. [online]. [cit. 2020-12-11]. *Israel Economic Review*. Vol. 12, No. 2. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2607182.

3. Peňažné výhody

Rodinné prídavky

Maďarsko

Rodinné prídavky predstavujú najrozšírenejšiu formu finančnej pomoci pre rodiny s deťmi, ktorými štát prispieva na náklady spojené s výchovou a vzdelávaním dieťaťa. Od roku 2010 rodinné prídavky predstavujú komplexný balík, ktorý sa skladá z

- *prídavkov spojených s výchovou dieťaťa* – prináležia rodičovi od narodenia dieťaťa do nástupu do základnej školy,
- *prídavkov spojených so vzdelávaním dieťaťa* – prináležia rodičovi dieťaťa do skončenia povinnej školskej dochádzky, najneskôr však do ukončenia stredoškolského vzdelania, resp. do 20. roku života.¹⁸

Výška rodinných prídavkov závisí od počtu nezaopatrených detí v rodine, typu domácnosti a zdravotného stavu dieťaťa.

Tabuľka č. 2: Výška rodinných prídavkov v závislosti od typu domácnosti a počtu nezaopatrených detí.

Typ domácnosti a počet detí	Výška prídavku
Manželský pár s jedným dieťaťom	12.200 HUF (34 EUR)
Rodič s jedným dieťaťom	13.700 HUF (38 EUR)
Manželský pár s dvoma deťmi	13.300 HUF na každé dieťa (37 EUR)
Rodič s dvoma deťmi	14.800 HUF na každé dieťa (41 EUR)
Manželský pár s tromi a viac deťmi	16.000 HUF na každé dieťa (45 EUR)
Rodič s tromi a viac deťmi	17.000 HUF na každé dieťa (48 EUR)
Manželský pár s trvale chorým, resp. zdravotne postihnutým dieťaťom	23.300 HUF na každé dieťa (65 EUR)
Rodič s trvale chorým, resp. zdravotne postihnutým dieťaťom	25.900 HUF na každé dieťa (73 EUR)

Zdroj: §11 Zákona č. LXXXIV z roku 1998 o podpore rodiny. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.

Izrael¹⁹

Rodinné prídavky v Izraeli sa pohybujú v prepočte medzi **38 až 48 EUR mesačne** pre deti vo veku do 18 rokov v závislosti od počtu detí v rodine, dátumu narodenia a v závislosti

¹⁸ §6-14 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.

¹⁹ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Children*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Children/Pages/default.aspx>.

od toho, či má rodina nárok na ďalšie dávky. Rodinné prídavky sú zamerané na pomoc s výdavkami rodín spojených s výchovou detí a sú vyplácané bez ohľadu na výšku príjmu rodiny.

Príspevok pri narodení dieťaťa

Maďarsko

Ide o jednorazový príspevok, ktorý prináleží každej matke, ktorej sa počas tehotenstva poskytla zdravotná starostlivosť najmenej štyrikrát, v prípade predčasného pôrodu aspoň jedenkrát, a ktorá do šiestich mesiacov od pôrodu predložila žiadosť o uvedený príspevok. Výška príspevku sa určuje z výšky minimálneho starobného dôchodku platného v čase narodenia dieťaťa – rovná sa 225 % sumy dôchodku pri jednom dieťati a 300 % sumy pri dvojčikách. V roku 2020 je výška príspevku 64.125 HUF (**180 EUR**) na jedno dieťa, v prípade dvojčiek 85.500 HUF (**240 EUR**) na každé narodené dieťa.²⁰

Izrael

Príspevok pri narodení dieťaťa sa vypláca rodičkám na pokrytie nákladov spojených s narodením dieťaťa. Príspevok sa vypláca automaticky do jedného mesiaca po narodení dieťaťa. Podmienkami je trvalý pobyt v Izraeli a pôrod živého dieťaťa. Avšak nárok na príspevok majú aj ženy, ktoré pracujú (alebo ich partner pracuje) v Izraeli najmenej šesť mesiacov, ak pôrod prebehne v Izraeli. Na príspevok majú nárok aj osoby, ktoré si adoptujú dieťa do veku 10 rokov, alebo ktoré sa stanú rodičom prostredníctvom náhradného materstva. V prípade pôrodu viacerých detí naraz, je výška príspevku výrazne navýšená.²¹

Tabuľka č. 3: Výška príspevku pri narodení dieťaťa.

Prvé dieťa	446 EUR
Druhé dieťa	200 EUR
Tretie a každé ďalšie dieťa	134 EUR
Dvojčky	2 229 EUR
Trojičky	3 343 EUR

Zdroj: National Insurance Institute of Israel (2020). Birth Grant. [cit. 2020-10-20]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Pages/BirthGrant.aspx>.

²⁰ §29-33 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.

²¹ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. Birth Grant. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Pages/BirthGrant.aspx>.

Materský príspevok

Maďarsko

Nárok na príspevok má oprávnená osoba, ktorá bola dva roky pred narodením dieťaťa povinne nemocensky poistená po dobu aspoň 365 dní a určuje sa z hrubej mzdy matky. Príspevok vo výške **70 % denného vymeriavacieho základu** prináleží oprávnenej osobe počas trvania materskej dovolenky po dobu 24 týždňov (168 dní). Počas poberania príspevku nemôže oprávnená osoba vykonávať zárobkovú činnosť. Z uvedenej finančnej pomoci je oprávnená osoba povinná odvádzať 15 % na predavok na daň z príjmu fyzických osôb.²² Od 1. júla 2021 sa zvyšuje príspevok na hodnotu **100 % denného vymeriavacieho základu**.²³

Izrael

Materský príspevok je vyplácaný pracujúcim ženám, ktoré porodila živé dieťa a uplatnia si rodičovskú dovolenku. Dávka má novým matkám kompenzovať stratu platu počas absencie v práci. Jej výška závisí od výšky mzdy (zaplateného sociálneho poistenia) a je stanovená **najviac na 371 EUR na deň**. Dĺžka materskej je buď najviac 15 týždňov (ak matka platila poistenie najmenej 10 zo 14 mesiacov alebo 15 z 22 mesiacov pred prerušením pracovného pomeru) alebo najviac 8 týždňov, ak matka platila poistenie 6 zo 14 mesiacov pred prerušením pracovného pomeru. Matka môže začať čerpať rodičovskú dovolenku najskôr 53 dní pred plánovaným dátumom pôrodu (ak má nárok na 15 týždňov), respektíve 28 dní pred plánovaným dátumom pôrodu (ak má nárok na 8 týždňov).²⁴

Rodičovský príspevok pre otcov²⁵ závisí od výšky predchádzajúceho príjmu (zaplateného sociálneho poistenia), najviac však **do výšky 371 EUR na deň**. Avšak, dĺžka rodičovskej dovolenky otca sa automaticky spočítava s rodičovskou dovolenkou matky (spolu nemôžu presiahnuť 15 týždňov). Otec môže prebrať starostlivosť o dieťa po pôrode, ak sa matka vráti do práce. Otec dieťaťa musí splniť niekoľko podmienok aby mal nárok na príspevok:

- a) matka dieťaťa má nárok na materskú dávku;
- b) zaplatené sociálne poistenie/pracovnú zmluvu najmenej na 10 z predchádzajúcich 14 mesiacov, alebo 15 z predchádzajúcich 22 mesiacov;

²² §40-42 ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

²³ CSALÁD.HU. 80 ezer családot érint a Csecsemőgondozási díj emelése. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://csalad.hu/tamogatasok/80-ezer-csaladot-erint-a-csecsemogondozasi-dij-emelese>.

²⁴ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. Maternity Allowance. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Maternity%20Allowance/Pages/default.aspx>.

²⁵ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. Paternity allowance for the father. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Paternity/Pages/default.aspx>.

c) prerušenie pracovného vzťahu.

Ošetrovné

Maďarsko

Nárok na poberanie ošetrovného má osoba odvádžajúca príspevok do systému zdravotného poistenia, ktorá sa stará o choré dieťa do 12 rokov doma, resp. v nemocnici a z tohto dôvodu je práceneschopná. Dĺžka vyplácania ošetrovného závisí od veku chorého dieťaťa a od toho, či ho vychováva len jeden rodič.

Výška ošetrovného sa vypočíta z príjmu poistenca, ktorý sa stará o dieťa:

- 60 % z denného vymeriavacieho základu, ak je oprávnená osoba poistená po dobu aspoň 730 dní,
- 50 % z denného vymeriavacieho základu, ak je oprávnená osoba poistená menej ako 730 dní.

Maximálna výška ošetrovného na jeden deň v roku 2020 dosahuje brutto 10 733 HUF (30 EUR).²⁶

Tabuľka č. 4: Počet dní, počas ktorých má rodič nárok na ošetrovné.

Vek dieťaťa	Úplná rodina	Neúplná rodina
<1	Bez časového obmedzenia	Bez časového obmedzenia
1-3	84 dní za každý rok	84 dní za každý rok
3-6	42 dní za každý rok	84 dní za každý rok
6-12	14 dní za každý rok	28 dní za každý rok

Zdroj: § 46(1) zákona č. LXXXIII z roku 1997 o povinnom zdravotnom poistení. [online]. [cit. 2020-09-24]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

Izrael

Rodič, ktorý sa potrebuje starať o dieťa má nárok na 8 dní platenej nemocenskej dovolenky, resp. zdravotného voľna za rok (16 dní pokiaľ ide o rodiča samostatne vychovávajúceho dieťa). Rodič, ktorý sa potrebuje starať o dieťa vo vážnom stave má nárok na 90 (v určitých prípadoch na 110) dní voľna za rok. Musí však využiť aj platenú nemocenskú dovolenku (zdravotné voľno) a platené voľno.²⁷

²⁶ DUDÁS, Á. *Gyermekepolási táppénz*. [online] 18.2.2020. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/gyermekapolasi-tappenz>.

²⁷ KOL ZCHUT. *Sick Days Due to an Ill Child*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.kolzchut.org.il/en/Sick_Days_Due_to_an_Ill_Child.

Príspevok pre dieťa z nízkopríjmovej rodiny

Maďarsko

Poskytuje sa vo forme peňažných a vecných dávok na základe príjmovej situácie rodiny. Súčasťou preskúmania príjmovej a majetkovej situácie je aj preskúmanie príjmu a majetku opatrovníka a jeho blízkych príbuzných žijúcich v spoločnej domácnosti. Nárok na poberanie majú rodiny, v ktorých výška mesačného príjmu člena rodiny nepresahuje 145 % minimálnej výšky starobného dôchodku (v roku 2020 táto suma predstavuje 41.760 HUF, v prepočte 117 EUR) a rodič, resp. zákonný zástupca:

- vychováva dieťa osamote, alebo
- vychováva dieťa, ktoré je postihnuté alebo trvalo a dlhodobo choré, alebo
- vychováva dieťa, ktoré dovŕšilo vek 18 rokov a je študentom.

Nárok majú aj tie rodiny, v ktorých výška mesačného príjmu člena rodiny nepresahuje 135 % minimálnej výšky starobného dôchodku (v roku 2020 táto suma predstavuje 38.475 HUF v prepočte 108 EUR), pričom hodnota majetku nepresahuje zákonom definovanú minimálnu hodnotu.

Rodiny poberajúce uvedenú finančnú pomoc majú tiež nárok na:

- dodatočnú finančnú pomoc v hodnote 6000 HUF (17 EUR) v mesiaci august a november 2020,
- bezplatné stravovanie pre žiakov základných škôl,
- bezplatné učebnice a zľavu 50 % zo stravovania pre žiakov stredných škôl,
- bezplatné stravovanie pre deti počas leta (zabezpečí miestna samospráva na základe žiadosti rodiča alebo zákonného zástupcu).

Oprávnená osoba má nárok na poberanie uvedenej dávky po dobu jedného kalendárneho roku od podania žiadosti a možno ho opätovne obnoviť.²⁸

Izrael

Rodičia z nízkopríjmových rodín môžu požiadať o preplatenie doplnkových a extra-kurikulárnych služieb poskytovaných školou, ako sú výlety alebo kultúrne aktivity. Ročne je na tieto náklady vyčlenených v prepočte 25 miliónov EUR, ktoré sú rozdeľované medzi školy. Tie rozhodujú o ich využití.

Okrem toho, v Izraeli funguje aj program zabezpečujúci jedno teplé jedlo denne pre deti do 12 rokov, ak v škôlke/základnej škole trávajú aspoň 7 prípadne 8 hodín denne. Program funguje s účasťou miestnych samospráv aj rodičov, ktorí zdieľajú časť nákladov.

²⁸ §19-20/B ZÁKONA XXXI Z ROKU 1997 O OCHRANE DIEŤAŤA. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>.

Ďalšie peňažné príspevky dostupné v Maďarsku

Peňažný príspevok na opatrovanie

Peňažný príspevok slúži na zabezpečenie pomoci dieťaťu, o ktoré je z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia (telesného alebo mentálneho), resp. dlhodobej choroby potrebné starať sa doma, resp. v nemocnici. Počas poberania príspevku môže oprávnená osoba vykonávať pracovnú činnosť maximálne 4 hodiny denne. V roku 2020 predstavuje výška prídavku 123.910 HUF (344 EUR) za mesiac. Z tejto sumy sa platí poisťné na dôchodkové sporenie vo výške 10 %.²⁹ V roku 2022 sa na základe vládneho nariadenia zvyšuje príspevok na hodnotu minimálnej mzdy.³⁰

Rodičovský príspevok

Predstavuje ďalší balík finančnej pomoci v rámci zákona o podpore rodiny. Ide o mesačný príspevok vo výške 28.500 HUF (80 EUR). Z uvedenej finančnej pomoci je oprávnená osoba povinná odvádzať príspevok vo výške 10 % na dôchodkové sporenie. Skladá sa z:

- *rodičovského príspevku na starostlivosť o dieťa* - ide o príspevok, ktorým štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie starostlivosti o dieťa do veku troch rokov, v prípade dvojčiat do začiatku povinnej školskej dochádzky. Oprávnená osoba môže počas poberania príspevku vykonávať zárobkovú činnosť najskôr šesť mesiacov od narodenia dieťaťa.³¹
- *rodičovského príspevku na starostlivosť o viac detí* - na daný príspevok má nárok osoba vychovávajúca najmenej tri maloleté deti. Žiadosť o udelenie uvedenej finančnej pomoci možno podať najskôr od dovŕšenia troch rokov veku najmladšieho dieťaťa. Nárok zaniká dovŕšením ôsmich rokov veku najmladšieho dieťaťa. Počas poberania tohto typu dávky môže oprávnená osoba pracovať na polovičný úväzok maximálne 30 hodín za týždeň, prípadne i na celý úväzok, pokiaľ pracuje z domu.³²

²⁹ §38-39/C ZÁKONA Č. III Z ROKU 1993 O SPRÁVE SOCIÁLNYCH VECÍ A O SOCIÁLNYCH DÁVKACH. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.TV>.

³⁰ VLÁDNE NARIADENIE Č. 1768/2018 O ZVÝŠENÍ PEŇAŽNÉHO PRÍSPEVKU NA OPATROVANIE NA ROKY 2020-2022. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18H1768.KOR&txtreferer=00000001.TXT>

³¹ §20-22 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.

³² §23-24 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.

Príspevok na starostlivosť o dieťa

Nárok na príspevok má oprávnená osoba, ktorá bola dva roky pred narodením dieťaťa povinne nemocensky poistená po dobu aspoň 365 dní. Príspevok sa vypláca najskôr po ukončení materskej dovolenky (168 dní po narodení dieťaťa) až do dovŕšenia veku dvoch rokov dieťaťa, v prípade dvojčiek do troch rokov. Výška príspevku predstavuje 70 % denného vymeriavacieho základu, najviac však 70 % z dvojnásobku minimálnej mzdy za kalendárny mesiac, čo v roku 2020 predstavuje 225.400 HUF (634 EUR) za mesiac. Počas poberania príspevku na starostlivosť o dieťa môže oprávnená osoba vykonávať zárobkovú činnosť. Z uvedenej finančnej pomoci je oprávnená osoba povinná odvádzať príspevok vo výške 10 % na dôchodkové sporenie a 15 % na preddavok na daň z príjmu fyzických osôb.³³

Príspevok na starostlivosť o dieťa pre študujúcu matku

Od roku 2014 má nárok na príspevok na starostlivosť o dieťa aj matka študujúca na univerzite alebo vysokej škole, ktorá nesplňa podmienky na priznanie GYED, predovšetkým podmienku povinného nemocenského poistenia. Na uvedený príspevok má nárok matka, ktorá splňa uvedené podmienky:

- absolvovala aspoň dva semestre ako denný študent na štátom uznanej inštitúcii vyššieho vzdelávania dva roky pred narodením dieťaťa,
- dieťa sa narodilo počas trvania statusu študenta, resp. do jedného roka od ukončenia, resp. prerušenia štúdia,
- vychováva dieťa vo vlastnej domácnosti.

Na bakalárskom stupni štúdia má matka nárok na mesačný príspevok vo výške 70 % minimálnej mzdy, čo v roku 2020 predstavuje 112.700 HUF (317 EUR), na magisterskom stupni 147.420 HUF (415 EUR) až do dovŕšenia veku dvoch rokov dieťaťa. Z uvedenej finančnej pomoci je oprávnená osoba povinná odvádzať príspevok vo výške 10 % na dôchodkové sporenie a 15 % na preddavok na daň z príjmu fyzických osôb.³⁴ Od 1. januára 2020 môže matka pokračovať v poberaní príspevku aj na staršie dieťa, ak sa jej počas poberania príspevku, resp. do jedného roka od straty nároku na poberanie príspevku narodí ďalšie dieťa.³⁵

³³ §42/A-42/B ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

³⁴ §42/E ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

³⁵ DUDÁS, A. *Diplomás GYED*. [online]. 18.2.2020. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://csalad.hu/cikk/diplomas-gyed>.

Príspevok na starostlivosť o staršie dieťa

Od roku 2014 môže rodič pri narodení druhého dieťaťa poberať GYED aj na staršie dieťa. Predchádzajúca právna úprava neumožňovala jeho poberanie na dve deti súčasne.³⁶

Príspevok na starostlivosť o dieťa pre starých rodičov

Od 1. januára 2020 majú nárok na príspevok na starostlivosť o dieťa aj starí rodičia, ktorí nepoberajú starobný dôchodok, starajú sa o dieťa počas dňa, kým obaja rodičia dieťaťa pracujú. Kým starí rodičia poberajú GYED, rodič dieťaťa sa nemôže uchádzať o tento príspevok. Nárok na príspevok zaniká dovŕšením veku dvoch rokov dieťaťa, v prípade dvojčiek do troch rokov. Výška príspevku sa vypočíta na základe príjmu starého rodiča, jeho maximálna výška predstavuje 70 % dvojnásobku minimálnej mzdy, čo v roku 2020 predstavuje 225.400 HUF (634 EUR) na mesiac. Z uvedenej finančnej pomoci je oprávnená osoba povinná odvádzať príspevok vo výške 10 % na dôchodkové sporenie a 15 % na preddavok na daň z príjmu fyzických osôb. Starý rodič starajúci sa o dieťa nemôže počas poberania príspevku vykonávať zárobkovú činnosť s výnimkou, že ju vykonáva z domu.³⁷

Príspevok pri narodení dieťaťa žijúceho mimo územia Maďarska

Na jednorazový príspevok vo výške 64.125 HUF (180 EUR) má nárok:

- matka alebo zákonný zástupca, ktorí majú maďarské štátne občianstvo a ich dieťa sa narodilo a žije mimo územia Maďarska,
- matka alebo zákonný zástupca s občianstvom Slovenskej republiky alebo Ukrajiny, ktorých dieťa vlastní preukaz občana s maďarskou národnosťou (tzv. „Magyarigazoltvány“).³⁸

Ďalšie peňažné príspevky dostupné v Izraeli

Príspevok na jasle, škôlku a školskú družinu

Matka, ktorá študuje alebo pracuje v rozsahu minimálne 24 hodín týždenne (20 hodín v prípade, ak sama vychováva dieťa, alebo ak školské zariadenia navštevuje 3 a viac súrodencov) má nárok na príspevok pokrývajúcich náklady na tieto zariadenia. Poskytuje sa však len matkám, ktorých príjem domácnosti neprekročí určitú hranicu.

³⁶ GYAKORLATI KISOKOS A "GYED EXTRÁHOZ". [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: http://www.oep.hu/sajtoszoba/Sajto2/sajtokozlemenyek2014/gyed_kisokos.html?query=gyed%20extra.

³⁷ §42/G ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

³⁸ DUDÁS, Á. Köldökszínór Program - külhoni magyar családok támogatása. In család.hu. [online]. 1.5.2019. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/koldokzsino-program-kulhoni-magyar-csaladok-tamogatasa>.

Sporiaci účet pre dieťa³⁹

Štát prispieva v prepočte **13 EUR** na sporiaci účet každého dieťaťa (rodič môže prispievať sumou do 13 EUR mesačne). Okrem toho, štát prispieva bonusom pri dosiahnutí určitého veku dieťaťa (3, 12/13, 21 rokov). Pri dosiahnutí veku 18 rokov tak dieťa môže mať nasporené v prepočte 5500 EUR, ak prispievali aj rodičia. Cieľom sporenia je poskytnúť deťom prostriedky pre začiatok samostatného života a otvoriť im tým nové možnosti. Dieťa si môže vybrať peniaze po dosiahnutí veku 18 rokov, so súhlasom rodičov, alebo po dosiahnutí 21 rokov, po dokončení vojenskej služby, bez súhlasu rodičov. Rodičia môžu peniaze vybrať aj predčasne, ak ich chcú použiť na pokrytie nákladov liečby vážnych zdravotných situácií dieťaťa.

Príspevok na školské potreby

Rodiny s jedným rodičom a rodiny so 4 a viac deťmi majú nárok na príspevok na školské potreby/náklady vo výške v prepočte **255 EUR na dieťa**, ktorý sa vypláca raz ročne do 10. augusta daného roku. Príspevok sa týka detí navštevujúcich prvých **12 ročníkov** školskej dochádzky a v tomto roku sa týka detí narodených medzi 1. januárom 2003 a 31. decembrom 2014.

Dávka na odpočinok na lôžku pri rizikovitom tehotenstve⁴⁰

Dávka kompenzuje matke výpadok mzdy počas odpočinku na lôžku v prípade rizikového tehotenstva, v prípade odpočinku na lôžku v dĺžke najmenej 30 dní bez prerušenia. Výška príspevku závisí od výšky mzdy (poistného), najviac do výšky v prepočte **74 EUR za deň**.

Príspevok po narodení troch a viac detí naraz⁴¹

Výška príspevku závisí od počtu detí a postupne klesá počas obdobia príspevku, ktoré je stanovené na 20 mesiacov. Príspevok má kompenzovať rodičom časť nákladov spojených s výchovou viacerých detí narodených naraz. Ide o dodatočný príspevok k príspevku pri narodení dieťaťa.

³⁹ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Savings plan for each child*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Children/Savings%20plan/Pages/default.aspx>.

⁴⁰ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Pregnancy bed rest*. [online]. [cit. 2020-12-11].

Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Risk%20Pregnancy%20Benefit/Pages/default.aspx>.

⁴¹ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Multi-Fetal Childbirth Allowance*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/ChildbirthAllowance.aspx>

Tabuľka č. 4: Príspevok po narodení viacerých detí naraz.

	1-3 mesiac	4-6 mesiac	7-9 mesiac	10-12 mesiac	13-20 mesiac
Trojčatá	2 853 €	2 229 €	1 783 €	1 337 €	780 €
Štvorčatá	3 789 €	3 009 €	2 452 €	1 672 €	981 €
Päťčatá	5 572 €	4 458 €	3 343 €	2 229 €	1 271 €

Zdroj: NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Multi-Fetal Childbirth Allowance*. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/ChildbirthAllowance.aspx>.

Príspevok pre matku so zdravotným postihnutím⁴²

Príspevok, vyplácaný miesto materskej dávky, počas 3 mesiacoch po narodení dieťaťa vo výške 791 EUR matke, ktorá kvôli zdravotnému postihnutiu nebola v zamestnaneckom pomere.

Pokrytie výdavkov matky spojených s hospitalizáciou⁴³

Príspevok, vyplácaný priamo nemocnici, pokrýva náklady matky na hospitalizáciu počas pôrodu. Tento príspevok je však určený pre matky, ktoré nie sú občiankami Izraela, ale ktoré žijú a pracujú v Izraeli. Výška príspevku je 3 648 EUR, v prípade predčasného pôrodu a zdravotných komplikácií dieťaťa až do výšky 57 886 EUR.

Príspevok v prípade úmrtia matky počas alebo po pôrode⁴⁴

Otec dieťaťa má nárok na príspevok vo výške 791 EUR na každé narodené dieťa, v prípade úmrtia matky počas/po pôrode. Príspevok sa vypláca 12 prípadne 24 mesiacov, v závislosti od splnenia podmienok na získanie vdoveckého príspevku.

⁴² NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Benefit to a disabled new mother*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Pages/DisabledMother.aspx>.

⁴³ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Covering the mother's hospitalization expenses*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/HospitalizationGrant.aspx>.

⁴⁴ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Benefits in case a mother passed away during or after childbirth*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/BenefitsMotherDeath.aspx>.

*Práva matky v prípade potratu*⁴⁵

Žena, ktorej dieťa zomrie po 22. týždni tehotenstva, má nárok na pokrytie výdavkov matky spojených s hospitalizáciou, príspevok pri narodení dieťaťa aj materskú dávku.

4. Nepenažné výhody

Platená dovolenka pre rodičov s deťmi

Maďarsko

Prináleží obom rodičom od narodenia dieťaťa až do dovŕšenia veku 16 rokov. V prípade jedného dieťaťa majú rodičia nárok na dva dni plateného voľna, pri dvoch deťoch na štyri dni, v prípade troch a viac detí majú nárok na sedem dní plateného voľna. Rodičia dieťaťa s postihnutím majú nárok na dodatočné dva dni platenej dovolenky.⁴⁶ Novelizáciou zákona o štátnej službe sa rodičom pracujúcim v štátnej správe zdvojnásobila platená dovolenka.

Otcovská dovolenka prináleží v dĺžke piatich dní, v prípade narodenia dvojčiat je to sedem dní. Otcovskú dovolenku možno vyčerpať do dvoch mesiacov od narodenia dieťaťa.⁴⁷

Izrael

Otcovia majú nárok na absenciu 5 dní začínajúc deň po narodení dieťaťa. Prvé tri dni sa považujú za platené voľno, ďalšie dva za zdravotné voľno (tzv. sick days).

Jeden z rodičov má nárok na skrátenie pracovného dňa o *jednu hodinu počas štyroch mesiacoch* po skončení materskej/rodičovskej dovolenky. Rodičia sa môžu striedať vo využívaní tohto benefitu. Je však určený len pre rodičov pracujúcich na plný úväzok.

⁴⁵ NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL. *Rights of a woman after a stillbirth*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/womanafterastillbirth.aspx>.

⁴⁶ §118(1-3) ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>.

⁴⁷ §118(4) ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>.

Pracovné voľno s náhradou mzdy na účel dojčenia v Maďarsku

Zamestnávateľ poskytne pre dojčiacu matku počas prvých šiestich mesiacov od narodenia dieťaťa pracovné voľno s náhradou mzdy dvakrát denne po dobu jednej hodiny. V prípade dvojčiat dvakrát denne po dobu dvoch hodín.⁴⁸

5. Daňové výhody

Daňový bonus na dieťa

Maďarsko

Predstavuje daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa daňovníka, ktorý má v zdaňovacom období zdaniteľný príjem. Nárok na uplatnenie daňového bonusu začína uplynutím 90. dňa tehotenstva. Bonus si zvyčajne uplatňuje jeden z rodičov, avšak rodičia sa môžu dohodnúť, v akom pomere sa medzi nimi prerozdeli. Po jednom dieťati je možno zľavu uplatniť zo základu dane vo výške 66 670 HUF (185 EUR), po dvoch deťoch 133 330 HUF (371 EUR) a po troch deťoch 220 000 HUF (611 EUR).

Rodičia ušetrí v roku 2020:

Na 1 vyživované dieťa – 10 000 HUF za mesiac (28 EUR)

Na 2 vyživované deti – 15 000 HUF na každé dieťa za mesiac (42 EUR)

Na 3 vyživované deti – 33 000 HUF na každé dieťa za mesiac (93 EUR)

Daňový bonus na dieťa možno uplatniť, kým zaňho rodič poberá rodinné prídavky.⁴⁹

*Izrael*⁵⁰

Rodičia majú daňové zvýhodnenie oproti osobám bez detí. Systém je založený na kreditovom systéme, v ktorom má jeden kredit hodnotu cca **55 EUR za mesiac**. Napríklad rodičia získajú 1,5 kreditu počas prvého roku dieťaťa, 2,5 kreditu medzi prvým až piatym rokom dieťaťa. Matky získavajú 1 kredit za výchovu dieťaťa vo veku 6-17 rokov a 0,5 kreditu za výchovu dieťaťa medzi 17 a 18 rokom. Kredity získava aj rodič samostatne vychovávajúci dieťa/deti, v porovnaní s bezdetnými osobami. Najväčší rozdiel medzi bezdetnou osobou a matkou samostatne vychovávajúcou dieťa do 2 rokov je až 5 kreditov, teda daňový bonus dosahuje rozdiel cca 275 EUR mesačne.

⁴⁸ §55(1) PÍSM. E ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv> .

⁴⁹ §29/A ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11].

Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.

⁵⁰ ISRAEL TAX AUTHORITY. *Tax Benefits for Parents of Young Children*. [online]. [cit. 2020-12-11].

Dostupné online: <https://taxes.gov.il/english/incometax/pages/benefits-for-parents-.aspx>.

Ďalšie výhody v Maďarsku

Oslobodenie od dane z príjmov fyzických osôb

Matky, ktoré vychovali aspoň 4 deti majú od 1. januára 2020 nárok na oslobodenie od dane z príjmov fyzických osôb až do odchodu do dôchodku. Podmienkou oslobodenia je:

- matka má v tom istom čase nárok na poberanie rodinných prídavkov, alebo
- jej nárok na poberanie rodinných prídavkov skončil, avšak posledných 12 rokoch prídavky poberala.⁵¹

Zľava z odvodov pre zamestnávateľa

V roku 2014 získali zamestnávateľia zľavy pri odvádzaní odvodov a zľavy z príspevkov na vzdelávanie pri matkách, ktoré nastupujú do zamestnania po materskej dovolenke. Po dobu dvoch rokov od nástupu matky do zamestnania je zamestnávateľ plne oslobodený od odvádzania odvodov z hrubej mzdy matky. V treťom roku od nástupu matky získava zamestnávateľ zľavu 50 %. Pri matkách s trom a viac deťmi je zamestnávateľ plne oslobodený od odvádzania odvodov po dobu troch rokov, vo štvrtom a piatom roku od nástupu matky získava zamestnávateľ zľavu 50 %.⁵²

Daňový bonus pre mladomanželov

Od 1. januára 2015 novomanželia, resp. manželia, z ktorých aspoň jedna osoba uzatvára manželstvo po prvýkrát majú nárok na daňovú zľavu po dobu 24 mesiacov od uzavretia manželstva. Uplatniteľná zľava vo výške 5 000 HUF (14 EUR) sa určuje zo základu dane, ktorá predstavuje 33 335 HUF (93 EUR).⁵³

6. Iná štátna pomoc

Maďarsko

Štátna finančná pomoc na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti

Predstavuje štátnu podporu pri kúpe a výstavbe novej nehnuteľnosti, resp. kúpe a renovácii už existujúcej nehnuteľnosti. Skladá sa z dvoch častí:

- nenávratná štátna finančná pomoc;
- zvýhodnená hypotéka.⁵⁴

⁵¹ §29/D ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.

⁵² A MUNKÁLTATÓI KEDVEZMÉNYEK RENDSZERE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.jogpontok.hu/kiadvanyok/A_munkaltatoi_kedvezmenyek_rendszere.pdf.

⁵³ §29/C ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.

⁵⁴ DUDÁS, Á. *Mindent a CSOK-ról*. In család.hu. [online]. 21.2.2020. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/csok>.

Výška poskytnutej nenávratnej štátnej finančnej pomoci závisí od počtu nezaopatrených detí, od minimálnej veľkosti nehnuteľnosti a od toho, či je nehnuteľnosť nová alebo renovovaná.

Tabuľka č. 5: Podmienky poskytnutia finančnej pomoci.

Počet detí do 25 rokov	Kúpa/výstavba novej nehnuteľnosti		Kúpa/renovácia použitej nehnuteľnosti	
	Minimálna podlahová plocha nehnuteľnosti dom/byt	Výška štátnej finančnej pomoci	Minimálna podlahová plocha bytu	Výška štátnej finančnej pomoci
1	40/70 m ²	600 000 HUF (1 689 EUR)	40 m ²	600 000 HUF (1 689 EUR)
2	50/80 m ²	2 600 000 HUF (7 319 EUR)	50 m ²	1 430 000 HUF (4 025 EUR)
3	60/90 m ²	10 000 000 HUF (28 150 EUR)	60 m ²	2 200 000 HUF (6 193 EUR)
4+			70 m ²	2 750 000 HUF (7 741 EUR)

Nenávratnú štátnu finančnú pomoc možno doplniť štátom garantovanou zvýhodnenou hypotékou na nehnuteľnosť. Nárok na zvýhodnenú hypotéku majú manželské páry, v ktorých aspoň jeden z partnerov má menej ako 40 rokov. Zvýhodnená hypotéka sa poskytuje maximálne do 10 mil. HUF (27 786 EUR) požičanej sumy na dve deti a 15 mil. HUF (41 679 EUR) na tri a viac detí, na túto sumu garantuje štát úrokovú sadzbu pri maximálnej dobe splatnosti úveru 25 rokov.⁵⁵

Štátna finančná pomoc na kúpu alebo renováciu nehnuteľnosti v menších obciach

V rámci rozvoja vidieka majú rodiny od roku 2019 do 2022 možnosť požiadať o nenávratnú finančnú pomoc v obciach pod 5 000 obyvateľov. Cieľom tohto typu finančnej pomoci je nabádať rodiny ku kúpe nehnuteľností v menších usadlostiach a k renovácii takých,

⁵⁵ VLÁDNE NARIADENIE Č. 16/2019 O DOTÁCIÁCH NA BÝVANIE SÚVISIACICH S VÝSTAVBOU A KÚPOU NOVÝCH BYTOV. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600016.KOR>.

ktoré vo svojom pôvodnom stave nie sú vhodné na bývanie (bez kanalizácie, pitnej vody, pripojenia na plyn, elektrinu, a pod.).⁵⁶

Mladomanželská pôžička

Od 1. júla 2019 do 31. decembra 2022 majú mladomanželia (explicitne sa vyžaduje vek manželky od 18 do 40 rokov) nárok na pôžičku do 10 mil. HUF (28 150 EUR) pri mesačnej splátke do 50 000 HUF (140 EUR) so splatnosťou 20 rokov.

- Po narodení prvého dieťaťa do piatich rokov od poskytnutia úveru je manželskému páru poskytnutý odklad splácania úveru po dobu troch rokov, v prípade dvojčiek po dobu piatich rokov,
- po druhom narodenom dieťati sa splácanie odkladá na ďalšie tri roky, pričom zaniká povinnosť splatiť 30 % zo zvyšku úveru,
- pri treťom narodenom dieťati zaniká povinnosť splatiť celý zvyšok úveru,
- ak je manželka v dobe žiadosti o poskytnutie úveru už tehotná a do troch rokov od poskytnutia úveru sa im narodí druhé a v priebehu ďalších troch rokov tretie dieťa, manželskému páru zanikne povinnosť splatiť úver v celej svojej výške.⁵⁷

Štátna podpora pri kúpe auta pre rodiny s viacerými deťmi

Od 1. júla 2019 do 31. decembra 2022 majú rodiny s tromi a viacerými deťmi, ktoré majú nárok na poberanie rodinných prídavkov, možnosť požiadať o štátnu pomoc pri kúpe aspoň 7-miestneho motorového vozidla. Štát sa zaviazal o poskytnutie finančnej pomoci v maximálnej výške 2,5 mil. HUF (7 037 EUR), alebo maximálne 50 % z ceny motorového vozidla.⁵⁸

Štátna podpora pri liečbe neplodnosti a umelom oplodnení

Vláda Maďarska sa zaviazala podporovať a zjednocovať liečbu neplodnosti, ako aj prevziať náklady spojené s jej liečbou. Vytvorila sa sieť štátom financovaných inštitúcií, ktorej členmi je 12 nemocníc. Na čele stojí Národný ústav ľudskej reprodukcie, ktorý má národné kompetencie a koordinuje a odborne riadi sieť inštitúcií. Na túto úlohu bolo vyčlenených vyše 10 mld. HUF. Od 1. júla 2020 sa vláda zaviazala, že prevezme všetky náklady na diagnostiku neplodnosti mužov a žien, vrátane jej liečby. Legislatíva umožňuje výkon umelého oplodnenia len v prípade párov v manželskom alebo partnerskom zväzku.⁵⁹

⁵⁶ VLÁDNE NARIADENIE Č. 16/2019 O DOTÁCIÁCH NA BÝVANIE SÚVISIACICH S VÝSTAVBOU A KÚPOU NOVÝCH BYTOV. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600016.KOR>.

⁵⁷ VLÁDNE NARIADENIE Č. 44/2019 O MLADOMANŽELSKEJ PÔŽIČKE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900044.KOR>.

⁵⁸ VLÁDNE NARIADENIE Č. 45/2019 O PODPORE PRI KÚPE MOTOROVÉHO VOZIDLA PRE VEĽKÉ RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900045.kor>.

⁵⁹ DÉKÁNY-SZONDI, R. Egységes meddősegi ellátórendszer várja a párokat országszerte. [online]. 20.12.2019. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://csalad.hu/tamogatasok/egyseg-es-meddosegi-ellato-rendszer-varja-a-parokat-orszaszerte>.

Izrael

Štátna podpora bývania

Izrael má dva typy programov na podporu bývania:

- dotovaná hypotéka - môžu ju získať rodiny s deťmi, jej výška závisí od dĺžky manželstva a počtu detí;
- dotované nájomné - môžu ho získať rodiny s nízkym príjmom, ak majú tri a viac detí.

Zamestnanecký grant (negatívna daň z príjmu)

Slúži ako motivačný nástroj pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva na zapojenie sa na trh práce, aj ako prostriedok na zvýšenie príjmu nízkopríjmových skupín. Týka sa mladých ľudí do 23 rokov s dieťaťom/deťmi (a osôb nad 55 rokov bez detí).

Liečba neplodnosti a umelé oplodnenie

Liečba neplodnosti a umelé oplodnenie sú hradené zo zdravotného poistenia. To dáva párom, ale aj ženám bez partnera, nárok na umelé oplodnenie. Takýmto spôsobom sa financuje narodenie až dvoch detí.

[ellatorendszer-varja-a-parokat-orszagszerte](#). a § 167 Zákona č. CLIV z roku 1997 o zdravotníctve. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv>.

7. Záver

Analýzou právnej úpravy a praxe oboch krajín sme zistili, že Maďarsko i Izrael poskytujú pestrý systém rôznych politík pre rodiny, ktorý sme rozdelili do štyroch pilierov podľa typu poskytnutých výhod:

- **peňažné výhody** – predstavujú pravidelnú alebo jednorazovú finančnú pomoc pre matky, resp. rodiny s deťmi, patria sem napr. rodinné prídavky, príspevok pri narodení dieťaťa, atď.
- **nepenažné výhody** – predstavujú platené dovolenky pre otcov a matky,
- **daňové výhody** – predstavujú daňové bonusy, prostredníctvom ktorých si môže oprávnený daňovník jednak znížiť daň, alebo zvýšiť mzdu,
- **iná štátna pomoc** – predstavuje komplementárny element v systéme rodinných politík v podobe špeciálnych výhod.

Špecifikom v rámci systému rodinných politík v Maďarsku je kvantitatívny a kvalitatívny aspekt, t. j. inštitucionálne zabezpečenie štátnej pomoci, škála poskytovaných výhod, okruh oprávnených osôb a taktiež špecifické prípady, ktoré uvedené politiky pokrývajú. Zaujímavými sú napríklad **príspevok na starostlivosť o dieťa pre študujúce matky a starých rodičov, alebo jednorazový príspevok pre krajanov žijúce v zahraničí**. Charakteristický pre systém opatrení pre rodiny v Maďarsku sú akčné plány, ktorými sa v minulosti predstavila **štátna pomoc na kúpu a renováciu nehnuteľností, či kúpu motorového vozidla pre rodiny s tromi a viacerými deťmi**, ktoré sú každoročne revidované, aby mohli pokryť čo najširšie spektrum rodín.

Hoci má Maďarsko v rámci rodinných politík v niektorých aspektoch komplexnejšie pokrytú pomoc, v otázke pomoci matkám nesmieme opomenúť ani Izrael. Štát poskytuje rôzne peňažné výhody súvisiace so zdravotnou starostlivosťou počas pôrodu a s rizikovým tehotenstvom. K uvedeným patrí napríklad **dávka na odpočinok na lôžku pri rizikovitom tehotenstve, príspevok pre matku so zdravotným postihnutím, alebo príspevok pre otcov v prípade úmrtia matky počas pôrodu**.

Napriek robustnej rodinnej politike v oboch krajinách je komplikované konštatovať, v akom rozsahu dopomohli predstavené opatrenia k zvýšeniu pôrodnosti a ochote založiť si rodinu. Hoci v oboch krajinách rastie úhrnná plodnosť - v Maďarsku dosahuje hodnotu zhruba 1,5, kým v Izraeli je miera pôrodnosti 3,1 dieťa na ženu, zákonitosti tohto rastu sú v oboch krajinách odlišné. Maďarská vláda sa zaviazala, že do roku 2030 chce zvýšiť plodnosť zo súčasných 1,5 na 2,1. Sociologické výskumy však ukazujú, že pozitívny trend nebude

možné udržať vzhľadom k výraznému poklesu žien v reprodukčnom veku.⁶⁰ V Izraeli je vysoká miera plodnosti výsledkom nielen špecifickej kultúry, ale aj vysokej miery imigrácie do krajiny. Diskusia o zvyšovaní plodnosti teda musí brať do úvahy aj špecifické kultúrne a sociologické ukazovatele.

⁶⁰ BALÁZS. Z. *Hiába nő a termékenységi ráta, ha vészesen fogynak a szülőképessé korú nők Magyarországról.* [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://qubit.hu/2019/05/02/hiaba-no-a-termekenységi-rata-ha-veszesen-fogynak-a-szulokepessé-korú-nők-magyarországról>.

8. Použité zdroje

1. §11 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online].[cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.
2. §19-20/B ZÁKONA XXXI Z ROKU 1997 O OCHRANE DIETĚTĚ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>.
3. §20-22 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.
4. §23-24 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.
5. §29-33 ZÁKONA Č. LXXXIV Z ROKU 1998 O PODPORE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV>.
6. §29/A ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.
7. §29/C ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.
8. §29/D ZÁKONA Č. CXVII Z ROKU 1995 O DANIACH Z PRÍJMU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.
9. §38-39/C ZÁKONA Č. III Z ROKU 1993 O SPRÁVE SOCIÁLNÝCH VECÍ A O SOCIÁLNÝCH DÁVKACH. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.TV>.
10. §40-42 ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.
11. §42/A-42/B ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.

12. §42/E ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.
13. §42/G ZÁKONA Č. LXXXIII Z ROKU 1997 O POVINNOM ZDRAVOTNOM POISTENÍ. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.
14. §46(1) Zákona č. LXXXIII z roku 1997 o povinnom zdravotnom poistení. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>.
15. §55(1) PÍSM. E ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>.
16. §118(1-3) ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>.
17. §118(4) ZÁKONNÍKA PRÁCE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>.
18. § 167 ZÁKONA Č. CLIV Z ROKU 1997 O ZDRAVOTNÍCTVE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv>.
19. A CSALÁDTÁMOGATÁSOK RENDSZERE MAGYARORSZÁGON. [online]. *Állami számvevőszék elemzése*. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://asz.hu/storage/files/files/elemzesek/2019/20190618_csaladtamogatások_rendszere.pdf.
20. A MUNKÁLTATÓI KEDVEZMÉNYEK RENDSZERE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.jogpontok.hu/kiadvanyok/A_munkaltatoi_kedvezmenyek_rendszere.pdf.
21. A SZÜLETÉSEK ÉS A TERMÉKENYSÉG IRÁNYZATAI ÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/szuletesek_termekenysseg/index.html#jelentsenmdosultagyermekvllalsletkorszerintiprofilja.

22. A TERMÉKENYSÉGI FOLYAMATOK HAZAI JELLEMZŐI, 1970–2015. [online]. In *Központi statisztikai hivatal*. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/termekenysseg15.pdf>.
23. BALÁZS. Z. *Hiába nő a termékenységi ráta, ha vésszesen fogynak a szülőképes korú nők magyarországról*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://qubit.hu/2019/05/02/hiaba-no-a-termekenységi-rata-ha-veszesen-fogynak-a-szulokepes-koru-nok-magyarorszagrol>.
24. BRENDER A., STRAWCZYNSKI, M. Government Support for Young Families in Israel. *Israel Economic Review*. Vol. 12, No. 2. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2607182.
25. CSALÁD.HU. *80 ezer családot érint a Csecsemőgondozási díj emelése*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://csalad.hu/tamogatasok/80-ezer-csaladot-erint-a-csecsemogondozasi-dij-emelese>.
26. CSALÁD- ÉS IFJÚSÁGÜGYÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>
27. CSALÁDVÉDELMI AKCIÓTERV. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://csalad.hu/csaladvedelmiakcioterv/hirek>.
28. DÉKÁNY-SZONDI, R. *Egységes meddőségi ellátórendszer várja a párokat országszerte*. [online]. 20.12.2019. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://csalad.hu/tamogatasok/egyseges-meddosegi-ellatorendszer-varja-a-parokat-orszagszerte>.
29. DUDÁS. A. *Diplomás GYED*. [online]. 18.2.2020. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://csalad.hu/cikk/diplomas-gyed>.
30. DUDÁS, Á. *Gyermekepolási táppénz*. In család.hu. [online] 18.2.2020. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/gyermekapolasi-tappenz>.
31. DUDÁS, Á. *Köldökszinór Program - külhoni magyar családok támogatása*. In család.hu. [online]. 1.5.2019. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/koldokzsinor-program-kulhoni-magyar-csaladok-tamogatasa>.

32. DUDÁS, Á. *Mindent a CSOK-ról*. In család.hu. [online]. 21.2.2020. [cit2020-12-11].
Dostupné na: <http://csalad.hu/cikk/csok>.
33. ELFOGADTA A 2021-ES KÖLTSÉGVETÉSÉST AZ ORSZÁGGYŰLÉS [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/elfogadta-2021-es-koltsegveteset-az-orszaggyules>
34. GYAKORLATI KISOKOS A "GYED EXTRÁHOZ". [online]. [cit. 2020-12-11].
Dostupné na:
http://www.oep.hu/sajtoszoba/Sajto2/sajtokozlomenyek2014/gyed_kisokos.html?query=gyed%20extra.
35. Informácia poskytnutá Research and Information Centre of the Knesset, z 19. októbra 2020.
36. ISRAEL DEMOGRAPHICS- POPULATION, AGE, SEX, TRENDS (2020). [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné online: <https://www.worldometers.info/demographics/israel-demographics/#median-age>.
37. ISRAEL POPULATION (2020). [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.worldometers.info/world-population/israel-population/>.
38. ISRAEL TAX AUTHORITY (N.D). *Tax Benefits for Parents of Young Children*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://taxes.gov.il/english/incometax/pages/benefits-for-parents-.aspx>.
39. KOL ZCHUT . *Sick Days Due to an Ill Child*. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.kolzchut.org.il/en/Sick_Days_Due_to_an_Ill_Child.
40. MAGYARORSZÁG 2014. ÉVI NEMZETI REFORM PROGRAMJA. [online]. apríl 2014. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/nrp2014_hungary_hu_0.pdf.
41. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Benefit to a disabled new mother*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Pages/DisabledMother.aspx>.
42. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Benefits in case a mother passed away during or after childbirth*. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:

<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/BenefitsMotherDeath.aspx>.

43. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Birth Grant*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Pages/BirthGrant.aspx>.
44. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Children*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Children/Pages/default.aspx>.
45. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Covering the mother's hospitalization expenses*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/Hospitalizationgrant.aspx>.
46. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Maternity Allowance*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Maternity%20Allowance/Pages/default.aspx>.
47. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Multi-Fetal Childbirth Allowance*. [online]. [cit. 2020-10-20]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/ChildbirthAllowance.aspx>.
48. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Paternity allowance for the father*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Paternity/Pages/default.aspx>.
49. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Pregnancy bed rest*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Risk%20Pregnancy%20Benefit/Pages/default.aspx>.
50. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Rights of a woman after a stillbirth*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Maternity%20Insurance/Pages/womanafterastillbirth.aspx>.

51. NATIONAL INSURANCE INSTITUTE OF ISRAEL (2020). *Savings plan for each child*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Benefits/Children/Savings%20plan/Pages/default.aspx>.
52. THE TIMES OF ISRAEL (2020). *Israel's population up to 9.25 million, though growth rate, immigration down*. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://www.timesofisrael.com/israels-population-up-to-9-25-million-but-growth-rate-immigration-down/>.
53. VLÁDNE NARIADENIE Č. 16/2019 O DOTÁCIÁCH NA BÝVANIE SÚVISIACICH S VÝSTAVBOU A KÚPOU NOVÝCH BYTOV. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600016.KOR>.
54. VLÁDNE NARIADENIE Č. 44/2019 O MLADOMANŽELSKEJ PÔŽIČKE. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900044.KOR>.
55. VLÁDNE NARIADENIE Č. 45/2019 O PODPORE PRI KÚPE MOTOROVÉHO VOZIDLA PRE VEĽKÉ RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900045.kor>.
56. VLÁDNE NARIADENIE Č. 1768/2018 O ZVÝŠENÍ PEŇAŽNÉHO PRÍSPEVKU NA OPATROVANIE NA ROKY 2020-2022. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18H1768.KOR&txtreferer=00000001.TXT>.
57. VÝVOJ PÔRODNOSTI V MAĎARSKU. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_3.html.
58. WHY ARE THERE SO MANY CHILDREN IN ISRAEL? (2019). [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: <http://taubcenter.org.il/why-are-there-so-many-children-in-israel/>.
59. ZÁKON Č. CCXI Z ROKU 2011 O OCHRANE RODINY. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné na: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143096.245265.